

Wijziging van de Leerplichtwet 1969
(Stb. 1971, 406)

MEMORIE VAN ANTWOORD

(Ingezonden 24 augustus 1973)

Nr. 5

Voor de aandacht die de vaste commissie voor onderwijs aan het wetsontwerp heeft gewijd, ben ik u erkentelijk.

In de regeringsverklaring van 28 mei jl. is meegedeeld dat de uitbreiding van de voorzieningen van onderwijs en vorming voor werkende jongeren in eerste instantie is gericht op de integrale invoering op 1 augustus 1974 van twee dagen partiële leerplicht per week voor 15-jarigen. Dit betekent dat regionale invoering van de tweede dag partiële leerplicht voor 15-jarigen op 1 augustus 1973 niet meer werd overwogen. In verband hiermee is aan deze memorie van antwoord een nota van wijziging toegevoegd, die voorziet in intrekking van het voorgestelde nieuwe artikel 32a. Op de vragen uit het voorlopig verslag, die betrekking hebben op de regionale invoering van de tweede dag, meen ik daarom niet meer te behoeven in te gaan.

De voorgestelde wijziging van artikel 4c, eerste lid, blijft gehandhaafd. Deze is van belang voor de integrale invoering van de tweede onderwijsdag op 1 augustus 1974 voor het eerste leerjaar van de partiële leerplicht.

De leden, behorend tot de fracties van de K.V.P., A.R.P. en C.H.U., zijn van oordeel dat moet worden vermeden dat tweedagen-programma's binnen een werksoort ontstaan. Integratie van werksoorten is inderdaad zeer belangrijk, doch dit betekent niet dat alle aandacht uitsluitend hierop gericht dient te worden. Zeker in plaatsen waar het (nog) niet mogelijk is geïntegreerde programma's tot stand te brengen, alsook voor bepaalde groepen van partieel leerplichtigen zullen tweedagen-programma's binnen een werksoort in een behoefte kunnen voorzien. Een verder uitgroeien van vormingswerk en beroepsbegeleidend onderwijs dient, ook naar mijn oordeel, te worden vermeden.

Ten behoeve van de voorbereiding van tweedagen-programma's heb ik op 18 juni jl. de Werkgroep voorbereiding tweede dag partiële leerplicht geïnstalleerd, waarvan de leden afkomstig zijn uit de meest betrokken onderwijsorganisaties en maatschappelijke organisaties. Deze werkgroep heeft onder meer tot taak het ontwikkelen van programmakaders, waarbinnen elementen van ten minste het vormingswerk en het beroepsbegeleidend onderwijs samengebundeld moeten zijn. Verder behoort het tot de opdracht van de werkgroep advies uit te brengen over het toekennen van faciliteiten, die voor de ontwikkeling van tweedagen-programma's noodzakelijk zijn. Faciliteiten in de personele sfeer zijn reeds toegekend aan de vormingsinstituten en de streekscholen voor beroepsbegeleidend onderwijs.

Naar aanleiding van de opmerkingen met betrekking tot de bij de Sociaal-Economische Raad liggende adviesaanvraag over de rechtspositie van de werkende jongeren en de stageproblematiek bij de ontwikkeling van nieuwe onderwijsvormen in het kader van de gedeeltelijke leerplicht, merk ik op dat de adviezen terzake van de Sociaal-Economische Raad van groot belang zijn te achten. Hoewel het niet voor alle onderdelen van de gehele problematiek rond de werkende jongeren strikt noodzakelijk is dat een advies van de Sociaal-Economische Raad is uitgebracht alvorens maatregelen te treffen, deel ik het gevoel van mijn ambtgenoot van Sociale Zaken dat op het gebied van de arbeidssituatie het oordeel van de raad moet worden afgewacht, alvorens op dat terrein maatregelen te treffen. Wanneer het advies van de Sociaal-Economische Raad over de rechtspositie van werkende jongeren te verwach-

ten is, valt niet te zeggen; maar hopelijk zal dit niet te lang op zich laten wachten. De Sociaal-Economische Raad is in ieder geval doordrongen van de urgentie.

Ten aanzien van de vraag van bovengenoemde leden, of naar mijn oordeel de invoering van de tweedaagse leerplicht voor 15- en 16-jarigen en van een ééndaagse leerplicht voor 17-jarigen wettelijk behoort te worden vastgelegd, en derhalve niet haar grond dient te vinden in een algemene maatregel van bestuur, moge ik er op wijzen dat de geleidelijke invoering van de driejarige partiële leerplicht door de wetgever aan de Kroon is gedelegeerd in verband met de noodzakelijke soepelheid, die bij deze invoering wenselijk is. Daarbij is uitdrukkelijk opgemerkt dat de regeling van de partiële leerplicht zoals in wetsontwerp 11 182 voorgesteld, van tijdelijke aard is (witte stukken zitting 1970/1971 - 11 182 nr. 3).

Met de tot de P.v.d.A.-fractie behorende leden ben ik van mening dat het om eerder genoemde redenen de voorkeur verdient een regionale invoering van de tweede dag per 1 augustus 1973 achterwege te laten en alle krachten in te spannen ter voorbereiding van een verantwoorde integrale invoering per 1 augustus 1974.

Evenals de leden, behorend tot de fractie van de V.V.D., ben ik van oordeel dat de kwalitatieve aspecten van het onderwijs aan de werkende jongeren zwaar wegen. De kern van het toekomstige participatie-onderwijs is de combinatie van school- en maatschappijcomponent. Vorm en inhoud van dit onderwijs zijn op dit moment nog onduidelijk. Het zicht hierop zal door de ervaringen die worden opgedaan bij de onderwijskundige experimenten en de samenwerkingsprojecten, geleidelijk aan verhelderen. Het nieuwe parttime-onderwijs richt zich op de realisering van de schoolcomponent van het toekomstige participatie-onderwijs. Experimenten met het participatie-onderwijs en het nieuwe parttime-onderwijs vinden plaats aan de experimentele streekcentra, die zijn aangewezen als onderwijsinstituut in de zin van de Leerplichtwet 1969. Daarnaast zijn ook de samenwerkingsprojecten gericht op integratie van ten minste beroepsbegeleidend onderwijs en vormingswerk.

Wijziging op korte termijn van de Wet op het leerlingwezen voor zover het betreft jongeren tot achttien jaar, zou gezien de samenhang met de nog te ontwikkelen nieuwe onderwijsvormen, op dit moment prematuur zijn.

Naar aanleiding van de opmerkingen van de leden, behorend tot de C.P.N.-fractie, moge ik er op wijzen dat uit gegevens afkomstig van de Gewestelijke Arbeidsbureaus niet is gebleken dat werkgevers werkende jongeren die hun partiële leerplicht wensen te vervullen om deze reden ontslaan. Die moge o.a. blijken uit de brief van mijn ambtgenoot van Sociale Zaken van 13 juni 1973 voorkomende in stuk 12 000 hoofdstuk XV, nr. 19.

Aannemende dat bij de door dezelfde leden gestelde vraag wat de Regering denkt te kunnen doen om de gemeentebesturen in staat te stellen de naleving van de wet af te dwingen, gedacht wordt aan het verbinden van een strafsanctie aan ongeoorloofd verzuim, meen ik te kunnen herhalen wat hierover bij de invoering van de partiële leerplicht is gezegd. Namelijk dat een strafsanctie uit pedagogisch oogpunt een ongeschikt middel is om „spijbelen” tegen te gaan.

Ten behoeve van de gemeenteambtenaren die belast zijn met de controle op de naleving van de Leerplichtwet 1969 is door

het Instituut voor Bestuurswetenschappen, op initiatief en met medewerking van mijn ministerie, een voorlichtingscursus georganiseerd, die onlangs is beëindigd. Door ambtenaren van een zeer groot aantal gemeenten is aan deze cursus deelgenomen. Blijkens een onder deze functionarissen gehouden opiniepeiling voldeed deze cursus aan een dringende behoefte.

Op de vraag welke maatregelen de Regering overweegt om de financiële belangen van de partiel leerplichtige werkende jongeren bij de invoering van de tweede dag veilig te stellen, verwijs ik, hiermee ook het gevoel van mijn ambtgenoot van Sociale Zaken vertolkend, in de eerste plaats naar de interimvoorziening houdende een financiële tegemoetkoming ten behoeve van partiel leerplichtige kinderen (Stb. 1972, 753). Deze wet verschaft een compensatie in het gezinsinkomen vanwege het wegvallen van een verwachte verdienste van de partiel leerplichtige. Het ligt voorshands niet in het voornemen van de Regering maatregelen tot verder gaande compensatie te treffen. Overigens merk ik op dat er door de Regering naar zal worden gestreefd zo kort mogelijk na ontvangst van het advies van de Sociaal-Economische Raad over de financiële positie van de werkende jongeren, waarbij inbegrepen de problematiek van een eventueel toe te kennen praktijktoelage (stagevergoeding), haar standpunt terzake nader te bepalen.

De leden, behorend tot de fractie van het G.P.V. hebben als wenselijkheid uitgesproken dat deelneming aan tweedagenprogramma's op vrijwillige basis in het cursusjaar 1973/1974, vooral via de werkgevers, gepropageerd wordt op plaatsen waar de vormingscentra over voldoende opvangmogelijkheden beschikken.

In een voorbereidende bespreking met de organisaties waarvan medewerkers à titre privé zijn uitgenodigd zitting te nemen in de Werkgroep voorbereiding tweede dag partiële leerplicht, heb ik naar voren gebracht dat er behoefte bestaat aan „proeftuinen”, waarin op vrijwillige basis met de beoogde tweedagen-programma's geëxperimenteerd kan worden. Tot op heden is daarmee geen ervaring opgedaan. Het is thans nog niet duidelijk op welke wijze proeftuinen zullen kunnen worden gecreëerd. Hierover zal nog nader overleg met de werkgroep moeten worden gevoerd.

In antwoord op de vraag van de leden, behorend tot de fractie van de P.S.P., welke criteria gehanteerd zullen moeten worden bij de beoordeling van de door de vormingsinstituten in te dienen leerplannen en bij de beoordeling van de bevoegdheid en geschiktheid van de onderwijzers, moge ik op het volgende wijzen. De vormingsprogramma's - door het verschil in doelstelling wordt, in tegenstelling tot het onderwijs, in het vormingswerk niet uitgegaan van een leerplan - komen tot stand in wisselwerking tussen staf en deelnemers. Zij worden door de inspectie getoetst aan de programmavoorschriften. Bij de aanstelling van vormingsleiders wordt in de eerste plaats aandacht geschonken aan de persoonlijke geschiktheid alsmede aan inzicht in het vormingswerk en in de situatie van de werkende jongeren.

De Minister van Onderwijs en Wetenschappen,

J. A. VAN KEMENADE.